בבא מציעא

"אלו מציאות"

עריכה:

הר' תומר לבנון

שערי חכמה

תפילה לפני הלימוד

יהי רצון מלפניך ה' אלוקי ואלוקי אבותיי שלא יארע דבר תקלה
על ידי ולא אכשל בדבר הלכה. וישמחו בי חברי,

שלא אומר על טמא טהור ולא על טהור טמא.

ולא על מותר אסור ולא על אסור מותר.

ולא יכשלו חברי בדבר הלכה ואשמח בהם.

גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך.

ומה ששגיתי כבר העמידני על האמת.

ואל תצל מפי דבר אמת עד מאוד.

כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

יוסף אביטל
רב ומו"צ דקהילת
"בני-תורה ספרדים"
אופקים ת"ו

ב"ה אלול תשס"ג

בס"ד

ראיתי מה שכתבת בגליון

שתיבדר הרב תומר לבנון בן

אשר כבר יצא שמו במחנך גדול

ומומחה בלימוד הגמרא

המדברים טובות מדבר ובאתה לפרק

ולא מצד אחר נמקבה בקרבה מלמדי אמת

אשר לא יגיעו לתלמידים הללו בגיבון בלבד

בהיר.

הריני לברכו שלא יצטרך תקלה אל יבן

ויצא לדרך פרי כרם אמלו

בברכה

יוסף אביטל

רח' חזון-איש 1559/1 - טל. 07-9925360

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

מעשה שכמעט היה

זהו ישי, הוא תלמיד מצוין בכיתה ה' היום הוא יצא ללימודיו ובחר ללכת בשביל הסמוך לפארק המשחקים הוא אוהב לראות את הנוף הטבעי שיש במקום הזה.

לקראת סוף השביל הוא ראה ארנק מושלך על השביל

הוא התכופף מיד לראות מה יש שם

ולבדוק אולי יש בו סימן ויוכל לקיים מצוות השבת אבדה .

הארנק היה ריק לחלוטין והיה בו סימן קטן .

ישי המשיך בדרכו וכמה מטרים משם הוא רואה מונחים מספר מטבעות זרוקים בהמשך השביל. הוא התלבט מה עליו לעשות.

מה דעתכם ?

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

אלו מציאות פרק שני בבא מציעא

סבר כוותיה בחדא. ולא בעי למימר דסבר כרבנן דלא"כ תפשוט דמודו ליה כרוב כנעניים ומכל מקום יש לפשוט דהלכה כמותו כרוב כנעניים: **לבתר** תריסר ירחי **שתא כו'.** פי' הן עצמן המחזיר אע"ג דלא היה צריך ליתן רק דמיסס כדתנן בפרקין (דף מח:) כל דבר שעושה ואוכל מטפל בו י"ב חדש מכאן ואילך אם דמיהן ומניחן אבל רש"י פירש שמצאן אחר י"ב חדש שנאבדו קשה דמנלן [1] שיהא בשביל כך למולא דהאובד אינו ממיאה שסבור שהמולא יסבור שמקרוב נאבדו ויכריז:

לפנים משורת הדין. מאשר יעשון נפקא לן לקמן בפרקין (דף ל:) תימה דלא מייתי קרא הכא כדמייתי לקמן בעובדא דר' ישמעאל ובהגזל קמא (ב"ק דף ק. ושם פג.) בעובדא דרבי חייא ד"ה לפנים) בעובדא דרבי חייא במרלה דיבר לשולחני ומנלא רע ולקמן בסוף פרק האומנין (דף פג.) מייתי קרא אחרינא למען תלך בדרך טובים שהוא מדברי קבלה ושביק קרא דאשר יעשון שהוא מדברי תורה וי"ל דלא מייתי קרא דאשר יעשון אלא במקום שאחרים מייבין והוא פטור כמו במרלה דיבר דאחרים דבעו למילף מייבים ור' חייא דלא בעי למילף פטור ולפנים משורת הדין שילם כמו אחרים וכן בעובדא דרבי ישמעאל דזקן ואינו לפי כבודו הוה ועשה לפנים משורת הדין כמו אחרים והכא בשמעתין דהדלינהו בתר תריסר ירחי שתא כ"ע פטורים לכך לא מייתי קרא הכא ומ"מ משום לפנים משורת הדין בעי ליה לאהדורי כיון שאינו מתחסר ממונא אבל בסוף האומנין (שם) בהנהו שקולאי שאברו לו החבית ועשו לו הפסד גדול משום לפנים משורת הדין אין לו להפסיד לכך מייתי קרא למען תלך בדרך טובים: **אתא** לקמיה דרב גרסי' דמשמע בירושלמי פרק אין מעמידין ואפילו לספרים דגרסי אבי פריך ספיר מבשר שנתעלם מן העין דאף ע"ג דלא קיימא לן כרב דספרים לעיל (דף כג: ד"ה מתרחוק) מדפריך בפרק גיד הנשה (מולין דף לה: ושם) ורב היכי אכיל בשרא מ"מ פריך ספיר דכיון דחזי המולא שהעוף השליכם שם אפילו מאן דפליג ארב מודה הכא דאסור דאימור נטלה מעיר שרובה כנעניים ומשני בעומד ורואהו שנטלה מעיר שרובה טבחי ישראל ורב מייני בעומד ורואה שנטלה לפני טבחי ישראל:

הרי שאבדו בו'. ה"ה נגנבו ואע"ג דעבר על לא תגנוב לא עבר על לאו דנבילה ובתוספתא (פ"ב דחולין) תניא בהדיא הרי שאבדו או נגנבו והכא נקט אבדו אורחא דמילתא: **שמצאן באשפה.** בפ"ק דחולין (ד' יב:) מפרש גרסין דברי רבי יהודה לרבי חנניא כשמצאן באשפה שבשוק שאף רבי חנניא לא פליג עליה אלא באשפה שבבית ובעובדא דהכא שמצאן בדרך אלא באשפה שבבית: **אתא** לקמיה דרבי אמי גרסי' אע"ג דבכל דוכתי תשיב רבי אמי ורבי אמי כהני תשיבי דאריעא דישראל אף על גב שגדול ממנו אין מיתה שבא לפניו לישאל לפי שחבירו היה אבל מי גרסינן רבי אבא קשה דרבי אבא היה תלמידו של רבי אמי כדמוכח גבי נסכא דרבי אבא (שבועות דף מז.) ואיך היה בא לפניו [2] (לעולם):

ואיבעית אימא לעולם רבנן מי קתני הן שלו אינו חייב להכריז קתני ויניח וייתי ישראל ויהיב ביה סימנא ושקיל ת"ש דאמר רב אסי [3]מצא חבית יין בעיר שרובה כנעניים ואסורה בהנאה בא ישראל ונתן בה סימן מותרת בשתיה למוצאה כמאן כר"ש בן אלעזר שמע מינה כי קאמר ר"ש בן אלעזר ברוב כנעניים אבל ברוב ישראל לא לעולם אימא לך ר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל נמי קאמר ורב אסי סבר לה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא וכי מאחר דאסירא בהנאה מותרת משום מציאה למאי הלכתא אמר רב אשי [4]לקנקנה: ההוא גברא דאשכח ארבעה זוזי דציירי בסדינא ושדו בנהר בירן אתא לקמיה דרב יהודה א"ל זיל אכריז והא זוטו של ים הוא שאני נהר בירן [5]כיון דמתקיל לא מיאש והא רובא כנעניים נינהו ש"מ אין הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב כנעניים שאני נהר בירן דישראל סברו ליה וישראל סברו ליה כיון דישראל סברו ליה אימור מישראל נפל וכיון דישראל סברו ליה לא מיאש רב יהודה הוה שקיל ואזיל בתריה דמר שמואל בשוקא דבי דיסא א"ל מצא כאן ארנקי מהו אמר ליה הרי אלו שלו בא ישראל ונתן בה סימן מהו א"ל חייב להחזיר תרתי אמר ליה [6]לפנים משורת הדין כי הא דאבוה דשמואל אשכח הנך חמרי במדברא ואהדרינהו למרייהו לבתר תריסר ירחי שתא לפנים משורת הדין רבא הוה שקיל ואזיל בתריה דר"נ [7]בשוקא דגלדאי ואמרי לה בשוקא דרבנן א"ל מצא כאן ארנקי מהו א"ל הרי אלו שלו בא ישראל ונתן בה סימן מהו אמר ליה [8]הרי אלו שלו והלא עומד וצווח נעשה כצווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים ההוא דיו דשקיל בשרא בשוקא ושדיה בצנייתא דבי בר מריון אתא לקמיה דאביי א"ל זיל שקול לנפשך והא רובא דישראל נינהו שמעת מינה הלכה כרבי שמעון בן אלעזר אפי' ברוב ישראל שאני דיו דכזוטו של ים דמי והא [9]אמר רב [10]בשר שנתעלם מן העין אסור בעומד וראהו: ר' חנינא מצא גדי שחוט בין טבריא לציפורי והתירוהו לו אמר רבי אמי התירוהו לו [11]משום מציאה כר"ש בן אלעזר משום שחיטה כרבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי דתניא [12]הרי שאבדו לו גדיין ותרנגוליו והלך ומצאן שחוטין ר' יהודה אוסר ורבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי מתיר אמר רבי נראין דברי רבי יהודה כשמצאן באשפה [13]ודברי רבי חנניא בנו של רבי יוסי הגלילי כשמצאן בבית מדהתירוהו לו משום שחיטה רובא ישראל נינהו שמעת מינה הלכה כר"ש בן אלעזר אפי' ברוב ישראל אמר רבא [14]רוב כנעניים ורוב טבחי ישראל רבי אמי אשכח פרגיות שחוטות בין טבריא לציפורי אתא לקמיה דר' אסי ואמרי לה לקמיה דר' יוחנן ואמרי לה בי מדרשא ואמרו ליה זיל שקול לנפשך רבי יצחק נפחא אשכח קיבורא דאזלי ביה אזלויי אתא לקמיה דר' יוחנן ואמרו ליה זיל שקול לנפשך: **מתני' [15]ואלו חייב להכריז מצא פירות בכלי או כלי כמות שהוא [16]מעות בכים או כים כמות שהוא [17]צבורי פירות [18]צבורי מעות שלשה**

עין משפט נר מצוה

לח א ב מיי' פי"ח מהל' גזלה ואבדה הל' ח וסי"ב מהלכות מתנות אסורות הל' כה סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רנט סעיף ד וטוש"ע י"ד סי' קכט סעיף י:

לט ג טוש"ע מ"מ סי' רנט סעיף ז וטוש"ע י"ד סי' קכט סעיף ח:

מ ד ה מיי' פי"ח מהל' גזלה ואבדה הלכה ז סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רנט סעיף ה:

מא ו מיי' שם הל' ט טוש"ע שם סעיף ו:

מב ז מיי' פ"ח מהל' מתנות אסורות הל' יב סמג לאוין קמג טוש"ע י"ד סי' סג סעיף ח:

מג ח טוש"ע מ"מ סי' רנט סעיף ו:

מד ט מיי' פ"ד מהל' שחיטה הל' מ ועיין שם בכ"מ סמג לאוין קמג טוש"ע י"ד סי' א סעיף ד:

מה י טוש"ע מ"מ סי' רנט סעיף ו:

מו כ מיי' פט"ו מהל' גזלה ואבדה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רסב סעיף י:

מז ל מיי' שם פט"ז הל"ג סמג שם טוש"ע שם סעיף כ:

מח מ מיי' שם פט"ו הלכה יג סמג שם טוש"ע שם סעיף י:

מט נ מיי' שם פט"ז הלכה ב סמג שם טוש"ע מ"מ שם סעיף יא:

מוסף רש"י

בשר שנתעלם מן העין. סייס שעם אחת שלא לאכול, ואפילו היה מונח על שלחנו, אסור. שמא נתחלף בנבלה (חולין צח.).

מסורת הש"ס

א) [לקמן ל:] ברכות ז. מה: סמוכות לז. ב"ק לט:], ב) [חולין מח.], ג) חולין לה., ד) חולין יב. [ותוספתא דחולין פ"ב], ה) פי' הגאונים שיטה בסה הדגים שרשי רש"ק, ו) [דברים יד], ז) [לקמן כה.], ח) [עיין רש"י ברכות נח: ד"ה כבלי אוכל], ט) ל"ל לשמ. ר"מ,

---

לעזי רש"י

נשנ"ש [אישקלושינ"ט]. עושים סכר.

אוולטו"ר [וולטו"ר]. פרס.

רבינו חננאל

היא וכן הא דא"ר אסי מצא חבית של יין בעיר שרובה כנעניים קנקנה מחבר [משום] מציאה ויינה אסור אפי' בהנאה בא ישראל ונתן סימניה מותרת אפי' בשתיה למוצאה. ש"מ דבורב כנעניים הרי הן שלו. ההוא דאשכח ד' זוזי דציירי בסדינא בנהר בירין כו' ואסיקנא כיון דישראל כרו ליה וישראל סברו ליה אימור מישראל נפול ולא מיאש. רב יהודה הוה אזיל בתריה דמר שמואל בשוקא דבי דיסא אמר ליה מצא כאן ארנקי מהו אמר ליה הרי הן שלו. בא ישראל ונתן סימניה מהו אמר לו אם רוצה לעשות לפנים משורת הדין מחזיר כדאבוה דשמואל אשכח חמרא במדברא ואהדרינהו בתר י"ב ירחי שתא והא דדבה דאמר ליה רב נחמן מצא ארנקי בשוקא דרבנן הרי הן שלו ואפי' הלה עומד וצווח נעשה כצווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים כלומר כשם מי שטבעה ספינתו המציל ממנה הרי הן שלו ואע"פ שבעלה עומד וצווח כדאמרינן המציל מזונו של יש התורה התירהו לו כן גם זה מותר למוצאו ש"מ אפי' ברוב ישראל. עוף הנקרא דיו שקיל בישרא ושדא בצנייתא דבי בר מריון. אסיקנא אם הוא עומד וראה את המקום שזחוטף זה הבשר ממנה ההוא מישראל מחזר לו דכזוטו של יש [נדמה] ואם לאו אסור באכילה כרב דאמר בשר כיון שנתעלם מן העין אסור באכילה. והא דרב חנינא דאשכח גדי שחוט בין טבריא לציפורי והתירוהו לו משום מציאה כר"ש בן אלעזר ומשום שחיטה כר' יוסי בר חנינא וכו' ופשוטה היא. פי' פרגיות צפרים שהורים. רב אמי אשכח פרגיות בין טבריא לצפורי א"ל ר' יוחנן שקול לנפשך. וכן רב יצחק אשכח [נפגעיות] של מטה דאמר ר' יצחק אשכח קיבורי דאזלו בי אזלויי וא"ל ר' יוחנן זיל שקול לנפשך: **מתני'** ואלו חייב להכריז

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

שלשה מטבעות זו ע"ג זו. בגמרא מפרש סימנייהו: **גמ' טעמא דמצא לו'.** התם הוא דאמר שהפירות לבעל הכלי: **הא כלי ולפניו פירות.** הרי אלו הפירות של מוצאן. ואע"פ שהכלי לבעל הסימן את הכלי יחזיר ואת הפירות יעכב לו ולא אמרינן מהאי מצא נפל: **מקצתן בכלי לו'.** הדבר מוכיח דהכך דעל גבי קרקע דהכך הוא וחייב להחזירם למי שימן סימן בכלי וכן מעות לבעל הכיס: ה"ג **מצא דבר שאין בו סימן בלד דבר שיש בו סימן.** כגון מעות לפני כיס: **חייב להכריז.** על הכל וינתנו המעות לבעל הכיס: **הא בעל סימן ונטל את שלו.** את הכיס ואמר אין המעות שלי זכה הלה במעות: **הא.** דקתני **בכובא וכיתנא.** גיגית מוטלת ופשתן לפניה דודאי האי פשתן לאו מכובא נפל דאי מיינה נפל הוה משתייר בה והוא הדין לכיס ולפניו מעות מהאי טעמא. והא דקתני חייב בצד ופירי דעבידי דשרקי ונפלי מייניה כולהו: **הא דקתני חייב בהאשתייר.** ואיכא למימר הכך דאבראי מייניה נפל: **והא דלא אשתייר.** כיון דסתם גנא יש לו אוגנין כפולים לתוכו אי אתוכו נפל הוה משתייר ביה דאוגנין מעכבי ליה: ה"ג **הא והא דלא אשתייר ביה מידי: הא דאית ליה אוגנין.** לאו מייניה נפל דאי מייניה נפל הוה משתייר ביה מידי: **ש"מ מנין הוי סימן.** דאי לאו הכי מאי סימן איכא: **תני לצורי פירות.** דאין כאן מנין (ב) מאי סימנייה מקום דכיון דצבורין היינו הוה ויהיב סימנא במקום פלוני הנחתים: **תני לצורי פירות.** סימני מנין (ג). דהוי מדאי ליה לא הא תפשוט ולא הא תפשוט: **והוא שעשויין כמגדלין.** לקמיה מפרש שנשתן רחבין זה מזה ומניח מלמטה את הרחב ועליו את הכיעוני ועליון הוא הקצר שבכולן כמגדל זה העשוי היסוד רחב ומקצר ועולה וכי מנחי הכי לאו דרך נפילה הוה אלא דרך היום והיה דעתו לחזור ולטלן ושכח הלכך נוטל ומכריז וזה בא ומונו סימן ואומר מגדלין היו עשויין: **ג' מטבעות.** שאין דומות זו לזו ברחבן: **משלחפי שלחופי.** מקצת זו על חבירתה ומקצת על גבי קרקע: **חייב להכריז.** אלמא כי האי גוונא לאו דרך נפילה הוא: **של שלשה מלכים.** קס"ד שלא היו צורותיהם שוות שכל מלך כותב שמו וצורתו על מטבע שלו: **אי דעשויין כמגדלין.** שאין שוין ברחבן ומונחים כמו שפריטית: **אפילו של מלך אחד.** שצורת שלשתן שוות: **של מלך אחד דעין שלשה מלכים.** כלומר אפי' הן של מלך אחד שצורת שלשתן שוה והן כעין שלשה מלכים שתלוקין ברחבן ודומין לג' מטבעות: ה"ג **והיכי דמי לגון דעשויין כמגדלין חייב להכריז: דכולה[48] כי הדדי נינהו.** שוין ברחבן: **אע"ג דכי הדדי מנחי.** זה על זה ולאו משלחפי: **אימור [אתרמוי] אתרמי.** דהכי נפל ואין זה הינוח וסימן אין לו בהם ואפי' מקום דלא ידע היכן נפל: **אפי' של מלך אחד מכריז.** הואיל ומטבעות הוו זו ע"ג זו יש כאן סימן דלא אתרמי דנפול הכי: ופרכינן **מאי מכריז מנין.** כך וכך מטבעות מצאתי וזה בא ונתן סימן זו ע"ג זו מצאתם: **טבעא מכריז.** מטבעות מצאתי הלכך מרי לאו סימנא הוא דמיעוט מטבעות ב': **כשיר.** מוטלין בעגול כאצעדה: **כשורה.** זו אצל זו: **כחצובה.** כג' רגלי קנקן כל אחד כנגד אויר של שני[49] כזה: ° ° ° **כסולם.** רוב אמצעי על התחתון ורוב העליון על האמצעי כמו מעלות שקורין אשקולינו"ש: **פשוט מהא.** דר"ג תדא: **כל שאילו מכנים כו'.** וכי הוו כסולם ניטלים בצת אחת: כאבני

דקתני מצא פירות וי"א דכיתנא אקרי פירי כדאמרינן (בבראשית רבה) ויבא קין מפרי האדמה זרע פשתן הביא ודוחק ונראה דמתני בצנא ופירי דכיון דאין הפירות מחוברים יחד אילו מן הכלי נפלו היה קצת נשאר מהם בכלי אבל פשתן שקשור ביחד יכול להיות שבכלי היה ונפל **ור"ח פי'** דפריך אמאי דקאמר מקצתן על גבי קרקע חייב להכריז וכמינהו מצא דבר כו' בא בעל סימן ונטל את שלו זכה המוצא במה שבידו היינו מה שבמון אע"פ שיש בפנים קצת פירות ואפילו בעל כלי אומר שכולן שלו ולפי זה גרס בסמוך הא והא דאשתייר ביה:

שמעת מינה מנין הוי סימן. אע"ג דפשיטא ליה לעיל[ג] מדמשקל הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן בעי לאוכוחי הכא ממתני' ולעיל (דף כד.) נמי דקתני אבל מצא שניים חייב לא קאמר ש"מ מנין הוי סימן [ד] (דלא אלימא ליה ברייתא למפשט מינה) אי נמי דמצי למדחי דמנין ומכוזא הוי סימן: **והוא** שעשויין כמגדלין. אי מנין הוי סימן במה שעשויין כמגדלין ידעינן דדרך הינוח הוה ובתרי לא סגי דטבעא מכריז אבל אם מקום הוי סימן אפילו בתרי ועשויין כמגדלין ידעינן דדרך הינוח הוה דאי בתרי אפי' עשויין כמגדלין לא ידעינן דדרך הינוח הוה דאימור דרך נפילה הוה דאתרמי הכי ש"כ נקמן מאי פריך [ה] (אר' יוחנן) מאי אריא תלתא אפי' בתרי סגי וי"ל דשפיר משני טבעא מכריז:

הא גופא קשיא. אמתני' לא פריך דמלינן למימר דג' מטבעות היינו פירוש לצבורי מעות: כאבני

מפוזרות הרי אלו שלו הא משלחפי שלחופי חייב להכריז אימא סיפא עשויין כמגדלין חייב להכריז הא משלחפי שלחופי הרי אלו שלו תנא כל שאין עשויין כמגדלין [ו] מפוזרות קרי להו [ז] א"ר חנינא לא שנו אלא של שלשה מלכים אבל של מלך אחד אינו חייב להכריז היכי דמי אי דעשויין כמגדלין אפילו של מלך אחד נמי ואי דאין עשויין כמגדלין אפילו של שלשה מלכים נמי לא אלא אי אתמר הכי אתמר לא שנו אלא של מלך אחד כעין שלשה מלכים [ח] (אבל של מלך אחד אינו חייב להכריז) והיכי דמי דעשויין כמגדלים רויחא תתאה ומציעא עילויה וזוטא עילויה מצייעא דאמרינן אנוחי אנחינהו אבל של מלך אחד דכולהו כי הדדי נינהו אע"ג דמנחי אהדדי הרי אלו שלו אימר אתרמויי אתרמי ובהדי הדדי נפול ורבי יוחנן אמר אפילו של מלך אחד נמי מכריז [ט] מאי מכריז מנין מאי אירא תלתא אפי' תרין נמי אמר רבינא (א) [ט] טבעא מכריז [י] לבעי ר' ירמיה כשיר מהו כשורה מהו כחצובה מהו כסולם מהו [יא] פשוט מהא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [יב] כל שאילו מכנים לה קיסם ביניהן ונוטלם בבת אחת חייב להכריז בעי רב אשי

[48] נראה דלא גרס בברייתא הסייה נוטל ומכריז רק נוטל הדבר וכו' ועי' נתוס' כאן ד"ה הא גירסת רבינו ופירושו.

[49] נראה דלא גרס בברייתא הסייה נוטל ומכריז רק נוטל הדבר וכו' ועי' נתוס' כאן ד"ה הא גירסת רבינו ופירושו.

מסורת הש"ס

(א) [נעיל כג:], ג) רש"ל וכ"מ מ"ז, ג) לפירוש הרי"ף והכל"ש קאי על המשנה וע"ש, ד) [נעיל כ:], ה) כ"ב קא., ו) [נעיל רש"ש], ז) [דף כב:], ח) ס"א דברייתא היא ומאי אולמא מהך דמשקל, ט) ס"א ל"ג,

הגהות הב"ח

(א) גמ' טבעי מכריח: (ב) רש"י ד"ה תני צבור וכו' ומאי סימנייה: (ג) ד"ה תני צבורי וכו' מנין הוא להו:

הגהות הגר"א

[א] גמ' רב פפא וכו'. נ"ב הרמב"ם פסק כטולהו אוקימתא דר"פ אבל דר"ז הסמיטה. והכל"ש וטור פסקו גם לדר"ז: [ב] שם ואמ"א הא והא דלא אשתייר בה מידי ול"ק הא דא"ל אוגנין. לענא הא דא"ל אוגנין לענא ואב"א הא והא דא"ל אוגנין ול"ק הא דאמרי אפיה לגבי פירי הא דלא מהדרי אפיה לגבי פירי דא"ל אוגנין ול"ק הא דמהדרי אפיה לגבי פירי הא דלא כל"ל (וכ"נ מרש"י ד"ה הא כו' דסתם גנא כו' אבל הרא"ש גורס כגירסא שלנו וש"ס ובדברי רבינו בת"מ מ' רסב ס"ק כ"ה): [ג] שם ש"ר תניא כו'. נ"ב וכ"ש הרא"ש וש"ס אבל הרמב"ם הסמיטה דש"ל דר"מ וכ' יוחנן שלני אלינא דר"א מגדלאה ופסק כר' יוחנן וע' רי"ף (שמפרש הרמב"ם וע' נ"ר): [ד] שם (פשוט מהא חדא)אמר. אות ד' ממנא דאמר עם ג' מנות שלפניו מוקפים בעגולים וכ"ב הרמב"ם ל"ג לה אלא גרים אמר ר"ג כו' יקולם לא איפשטא ומקר בס"ע כאן וע' ברמב"ם:

רבינו חננאל

מצא פירות בכלי או כלי כמות שהוא וכו' אמרי' תניא להא דתנו רבנן מצא כלי ולפניו פירות כיס ולפניו מעות הרי אלו שלו. מקצתן בכלי ומקצתן בקרקע חייב להכריז ואם בא ישראל ונתן סימני הכלי נוטל גם הפירות וכן כל כיוצא בזה. ורמינן עלה הא דתניא מצא דבר שאין בו סימן בצד שיש בו סימן [ו] נוטל הדבר שיש בו סימן וזכה הלה בדבר שאין בו סימן. ופרקינן הא והא בצנא ופרי וכגון שנותרו מן הפירות בצנא ולא קשיא הא דתני חייב להכריז דמשמע שמחזיר גם הפירות בצנא דאית ליה אוגנים וזה כפופות לתוכה דאמרי' האי צנא איתהפכא והני פירי אישתפוך מן הצנא והני פירי (דאישתפוך) נדאשתיירן בגוה אוגנים מנעום מלהשפך בחרין

עין משפט נר מצוה

נ א מיי' פט"ז מהלכות מלכים הל' ב סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' רסב סעיף יב:

נא ב מיי' שם פט"ז הלכה י סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:

נב ג מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף מ:

נג ד מיי' שם הלכה יג סמג שם טוש"ע מ"מ סי' רסב סעיף יט:

נד ה מיי' שם פט"ז הל' טו סמג שם טוש"ע שם סעיף כ:

נה ו מיי' שם פט"ז הל' טו סמג שם טוש"ע שם סעיף יט:

נו ז מיי' שם פי"ד הל' יח סמג שם:

נז ח ט מיי' שם פט"ז טוש"ע הלכה יד סמג שם טוש"ע מ"מ סי' רסב סעיף יט:

נח י מיי' שם פט"ז הל' כ סמג שם טוש"ע מ"מ שם סעיף יב:

נט כ מיי' שם טוש"ע שם סעיף יח:

ס ל מ מיי' שם טוש"ע שם סעיף יב:

לעזי רש"י

אשקולינו"ש [אישקילונ"ש]. מדרגות.

מוסף רש"י

כרכות בדה"י. כגון שדה זכויה שאין רוב בני אדם דלכין בה ויש מישהו שהולכין בה (לעיל כב:)

רבינו חננאל (המשך)

הלכך הפירות בתר צנא גדרי בא מי שנתן סימני צנא נוטל גם הפירות. והא דתני דזכה הלה במה שבידו בצנא דלית ליה אוגנים ונמצאר הפירות בחוץ ופירות בצנא דאמרי' הני פירי דבחוץ לאו מן הצנא אישתפוך דאילו מינה אישתפוך הוו להו לאישתפוכי כולהו דהא ליית לה לצנא אוגנים אלא הני פירי דבחוץ לאחרינא איכון לפיכך זכה בהם המוצאן דהא דבר שאין בו סימן ניהנו. צ'בורי פירות. ש"מ מנין הוי סימן. ג' מטבעות זו על גבי זו חייב להכריז. פי' כמגדלים מכוונות אבנים זו על גבי זו אין אחת עודפת על חבירתה. מפוזרין שלו הא אי הוו שלחופי משלחפי שאין מישבות זו על גב זו אלא מקצתן עליה ומקצתן יוצאה מעליה כגון כנפי הכרובים כדגרסי' בסוף המוכר את הבית ודלמא שלחופי הוו משלחפי אהדדי ועיקרו כדמתרגמי' בתרגום ארץ ישראל שכל את ידיו שלחופיגון לידהוי. אסקינן כל שאינן עשויים כמגדלים מפוזרין ניהנו והרי הן שלו רויחא לתתא ומציעא עילויה דוזטא עילוי מצעי והו כמגדלים. בעי ר' ירמיה כשיר או כשורה או כחצובה או כסולם מהו ועלו בתיקו. פי' כשיר עגול כצמידין דמתרגמ' לה שירין. כשורה זה בצד זה.

אור לדרך • מאיר עיני חכמים • מגדל עוז • מגן אבות • מגן אברהם • מגן דוד • מגן שלמה • מגלה עמוקות • מדרש שמואל • מהרי"ל • מהרי"ץ • מהרי"ק • מהרי"ק שורש • מהרי"ל דיסקין • מהרי"ל סלנט • מהרי"ם שיף • מהרי"ם שיק • מהרי"ץ חיות • מהרי"ק • מהרש"א • מהרש"ל • מהרש"ם • מוהר"ר אברהם בן הרמ"ם • מוהר"ר אברהם בן הרמב"ם • מוהר"ר אברהם בן הרמב"ן

שערי חכמה

מבנה המשנה

הכותרת של המשנה

_____

_____

מקרה א

א._____

ב._____

מקרה ב

א._____

ב._____

ארבעה מקרים שלמדנו עליהם נמצאים גם כאן

ציינו את המקרים ואת ההבדלים

המקרים	במשנה א	במשנתנו

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

מבנה הסוגיה

השלימו במילים שלכם את התוכן לכל כותרת במבנה

בסיבה לדין שיש חובת בשבת

הדיוקים שלמדו מהטעם

*מומלץ בעזר הרש"י ד"ה: הא לי

תנינא להא דתני רבנן

את דברי הדיוק למדנו במפורש בברייתא

בברייתא כמו הדיוק

ורמינהו

פתיחה לסתירה

רישא

סיפא

בברייתא של הסתירה

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

סיכום הלימודים מתוך ב' הברייתות והסתירה

התמונה	ברייתא א	ברייתא ב
	דתנו רבנן	וראינהו
	חייב להחזיר	חייב להחזיר

כתבו במילים שלכם את הסתירה בין הברייתות

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

ביאורי מילים ומושגים בסוגיה וברש"י

המילה	ביאורה
טעמא	הטעם והסיבה
התם	שם (במשנה)
הא	הרי (פתיחה לדיוק)
תנינא להא	הדבר שדייקנו במשנה מופיע במפורש בברייתא
דתנו רבנן	שלמדו חכמים בברייתא
ולא אמרינן	ואנו לא אומרים
מהאי מנא	מהכלי הזה
ורמינהו	פתיחה לסתירה ממקור אחר
להנך דעל גבי קרקע	שאלו (הפירות)
להנך	של איש זה
זכה הלה	זכה המוצא

יש לי מושג !

הקדמה לתירוץ הסתירה בין הברייתות

כל סתירה בנויה מכך שהמקרים לכאורה זהים אך הדינים שונים, ולכן יש סתירה.

כל סתירה מיישבים בדרך כלל ע"י הסבר מחודש שמראה שהמקרים לא זהים אלא שונים ולכן גם הדינים שונים.

(דרך נוספת ליישב את הסתירה היא בהבנה שאחת הברייתות היא משובשת)

גם כאן יהיו ארבעה תירוצים שיראו שהמקרים אינם זהים אלא מדובר בסיטואציות שונות ולכן אין סתירה.

עריכה: הרב תומר לבנון ©

סיכום התירוצים לסתירה

התירוץ של רב זביד

המקרה בברייתא א:

_____

אמ"ן

ההסבר של רב זביד לברייתא א'

_____

_____

_____

המציאה וההסבר ברייתא ב'

_____

_____

_____

התירוץ של רב פפא

המציאה בב' הברייתות:

_____

אמ"ן

הדין בברייתא א:

_____

ההסבר של ר"פ לברייתא א

_____

_____

הדין בברייתא ב:

_____

ההסבר של ר"פ לברייתא ב

_____

_____

השינוי בין הברייתות

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

תירוץ איבעית אימא ב

המקרה בברייתא א'

מבצא כלי עם פירות ולא נותרו פירות בכלי

הדין לברייתא א:

הטעם:

המקרה בברייתא ב'

מבצא כלי עם פירות ולא נותרו פירות בכלי ובפתח פונה לכלי

הדין לברייתא ב:

הטעם:

תירוץ איבעית אימא א

המקרה בברייתא א'

מבצא כלי עם פירות ולא נותרו פירות בכלי

הדין לברייתא א:

הטעם:

המקרה בברייתא ב'

מבצא כלי עם פירות ולא נותרו פירות בכלי

הדין לברייתא ב:

הטעם:

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

ביאורי מילים ומושגים בסוגיה וברש"י לתירוצים

בתירוץ ראשון

המילה	ביאורה
לא קשיא	לא קשה (אין סתירה)
הָא	זה (ברייתא ראשונה)
כּוּבָּא	גיגית
וְכִתָּנָא	פשתן
הָא	וזה (ברייתא שנייה)
צַנָּא	סל סלסלה
וּפִירֵי	ופירות
הא לקתני	הדין שכתוב בברייתא
דולמי הלי פשתן	בוודאות פשתן זה
לאו מכובא נפל	לא נפל מהגיגית
דלי מינה נפל	שאם הפשתן נפל מנו (מהכלי) נפל
הווה משתייר בה	היה נשאר בכלי
דעבידי	שעשויים \ עלולים
דשרקי	שמתגלגלים
ונפלי מיניה	ונופלים ממנו

בתירוץ שני

המילה	ביאורה
הא והא	זה וזה (הברייתא הראשונה והשנייה)
הא דאשתייר	בברייתא ב מדובר שנשאר קצת פירות
בה	בכלי
מידי	משהו (קצת פירות)
ולאיכא למימר	ויש אפשרות להסביר ולומר
הָנֵךְ דְּאַכָּרְלֵי	אלו (הפירות) שבחוץ (ליד הכלי)
הא	ברייתא ראשונה (מדובר)
דלא אשתייר	שלא נותרו פירות בכלי
בה	בקערה\סלסלה
מידי	משהו

אתר יבדל
yeda@yedayl.org.il | מלון מאגר מאמרים בפסוק ומקצת
מלון • הלכה • מחשבה • מדע • מקרא • אמונה-הוכחה • מלון מאגר מאמרים בפסוק ומקצת

שערי חכמה

המילה	ביאורה	
איבעית אימא		
הָא והא		
דלא אשתייר בה מידי		
הא דמהדר		בברייתא ב' הפתח של הכלי פונה אל הפירות
אָפֵּיה		
לגבי פירי		
וּפִירֵי		
כיון דסתם לנח		
יש לו לוגונין		
דלוגנין מעכבי ליה	שהשליים עוברים אותו	הם מונעים מהפרי לצאת
דלי מינה נפל		
הווה משתייר בה		
דעבידי	שעשויים \ יכול להיות	
דשרקי		
ונפלי מיניה		

תירוץ איבעית אימא

איבעית אימא

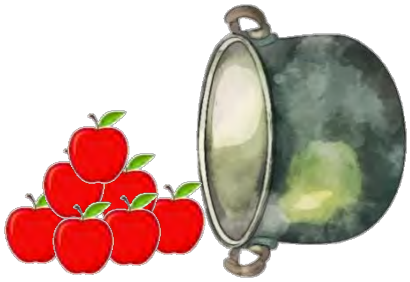

מדוע הרי אלו שלו (ברייתא א)

מדוע חייב להחזיר (ברייתא ב)

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

א, ב ארמית שפה קלה

בְּמָה זָכְתָה הַשָּׂפָה הָאֲרָמִית, שֶׁהַגְּמָרָא וְעוֹד תְּפִלּוֹת יִכָּתְבוּ בִּלְשׁוֹנָהּ?

הַטַּעַם שֶׁיָּסְדוּ תְּפִלּוֹת בַּאֲרָמִית הוּא, מִפְּנֵי שֶׁהַרְבֵּה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הִתְרַגְּלוּ כְּבָר לַשָּׂפָה הָאֲרָמִית, שֶׁהָפְכָה לִהְיוֹת שִׂפָתָם הָעִקָּרִית, וּכְבָר לֹא שָׁלְטוּ הֵיטֵב בִּלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, לָכֵן הִתְקִינוּ תְּפִלּוֹת בַּאֲרָמִית בִּכְדֵי שֶׁיָּבִינוּ כֻּלָּם, וְכָךְ גַּם נִכְתְּבָה שָׁם הַגְּמָרָא בְּשָׂפָה זוֹ.

הַתְּקוּפָה הָאֲרֻכָּה בְּיוֹתֵר שֶׁהַיְּהוּדִים חָיוּ בְּאוֹתוֹ מָקוֹם, וַהֲכִי הַרְבֵּה יְשִׁיבוֹת וּמִתִּיבְתָּאוֹת שֶׁהָיוּ בְּמָקוֹם אֶחָד, הָיָה בְּבָבֶל, כִּי לְשָׁם הִגִּיעוּ עוֹד לִפְנֵי חֻרְבָּן בַּיִת רִאשׁוֹן, וְשָׁהוּ שָׁם בִּימֵי הַגָּלוּת שִׁבְעִים שָׁנָה, וּבִימֵי בַּיִת שֵׁנִי אַרְבַּע מֵאוֹת וְעֶשְׂרִים שָׁנָה, וְגַם לְאַחַר חֻרְבָּן בַּיִת שֵׁנִי נִשְׁאֲרוּ שָׁם, הֲיוֹת וּבְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הָיוּ שְׁמָדוֹת וְצָרוֹת רַבּוֹת שֶׁמָּנְעוּ מֵרֹב הַיְּהוּדִים לַעֲלוֹת לְשָׁם, עַד אַחֲרֵי תְּקוּפַת הַגְּאוֹנִים הָיוּ רֹב בְּנֵי עַם יִשְׂרָאֵל בְּבָבֶל, הָעוֹלֶה לְחֶשְׁבּוֹן בְּסַךְ הַכֹּל כְּאֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת שָׁנִים, וְלָכֵן בְּמֶשֶׁךְ הַדּוֹרוֹת נוֹסְדוּ כָּל כָּךְ הַרְבֵּה תְּפִלּוֹת וּפִיּוּטִים בַּאֲרָמִית.

הַתּוֹסָפוֹת בַּמַּסֶּכֶת בְּרָכוֹת (ג.) כּוֹתְבִים כָּךְ "שֶׁהָיוּ רְגִילִים לוֹמַר קַדִּישׁ אַחַר הַדְּרָשָׁה, וְשָׁם הָיוּ עַמֵּי הָאֲרָצוֹת וְלֹא הָיוּ מְבִינִים כֻּלָּם לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, לְכָךְ תִּקְּנוּהוּ בְּלָשׁוֹן תַּרְגּוּם, שֶׁהָיוּ הַכֹּל מְבִינִים, שֶׁזֶּה הָיָה לְשׁוֹנָם".

עריכה: הרב תומר לבנון ©

שערי חכמה

חכמי ישראל

תנאים ואמוראים המוזכרים בפרק

רב פפא

תקופתו וחייו:

רבותיו וחבריו:

עריכה: הרב תומר לבנון ©